

Jak to jest między nami?

Podsumowanie dialogu polsko-ukraińskiego na temat wzajemnych relacji
w kontekście wybuchu pełnoskalowej wojny w 2022 roku

Gdynia, 12 grudnia 2023

DRC DANISH
REFUGEE
COUNCIL

**FUNDACJA
NOWEJ
WSPÓLNOTY**

Niniejsza publikacja została opracowana z pomocą Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR).
Za treść niniejszej publikacji odpowiadają wyłącznie Danish Refugee Council i New Community Foundation i w żaden sposób
nie może być ona traktowana jako odzwierciedlenie poglądów UNHCR

Spis treści

● Tło i cele	03
● Co zrobiliśmy: dialog i komponent badawczy	04
● Wyniki	06
● Diagnoza sytuacji	07
● Diagnoza potrzeb	23
● Wnioski i rekomendacje	32
● Dialog jako narzędzie wspierania relacji polsko-ukraińskich	42
● Appendix	49

Tło projektu

- Danish Refugee Council, oprócz świadczenia usług na rzecz ochrony praw i dobrostanu osób uchodźczych i dotkniętych przymusową migracją (w ramach prowadzenia *community centers*) jest też zainteresowane prowadzeniem szerszych działań, które mogą przynieść efekty takie jak: zwiększanie spójności/ integracji społecznej, deniwelacja polaryzacji, znajdowanie rozwiązań optymalnych do wspierania koegzystencji na poziomie lokalnym.
- Proces, do którego została zaproszona Fundacja Nowej Wspólnoty, miał na celu:
  - Sprawdzenie potencjału metody dialogu prowadzonego przez FNW jako narzędzia deeskalacji wrogich postaw oraz wspierania konstruktywnego dialogu publicznego
  - Doprowadzenie do wzajemnego zrozumienia i usłyszenia reprezentantów i reprezentantek polskiej i ukraińskiej społeczności, i tym samym wprowadzenia w życie mechanizmów deeskalacyjnych - zgodnie z założeniami DRC
  - Poznania najważniejszych potrzeb przedstawicieli obu stron dialogu w związku z sytuacją współżycia w środowiskach lokalnych na terenie Polski.

Co zrobiliśmy. Dialog wspólnotowy

DIALOG

Dialog wspólnotowy to rozmowa w gronie kilkunastu osób na ważne i sporne tematy, pozwalająca na wymianę doświadczeń i wysłuchanie różnych perspektyw, ukierunkowana na **integrację i wzajemne zrozumienie**. Podejście to (jego efektywność w zakresie deeskalacji polaryzacji i wspierania porozumienia) było przedmiotem pilotażowego dialogu.

W dialogu wzięła udział grupa w składzie:

- Osoby uchodźcze z Ukrainy (7 osób, w tym 6 kobiet i 1 mężczyzna)
- Osoby z Polski (2 osoby, kobiety)
- Osoby różniące się pod względem sytuacji uchodźczej (czas pobytu w Polsce, sytuacja zawodowa)
- Osoby różniące się pod względem planów na przyszłość: powrót do Ukrainy/wyjazd z Polski do innego kraju/zostanie w Polsce na stałe)
- Ponadto, z uwagi na niejednorodny pod względem językowym skład grupy, w spotkaniu udział wzięła tłumaczka.

Co zrobiliśmy. Komponent badawczy

KOMPONENT BADAWCZY

Komponent badawczy poświęcony diagnozie sytuacji osób uchodźczych z Ukrainy w Polsce (sytuacja w grudniu 2023).

Składały się na niego dwa wiodące działania:

- *Desk research* (analiza danych zastanych w Internecie)
- Wywiady indywidualne z przedstawicielami instytucji lokalnych

Komponent badawczy w toku ewaluacji dialogu jako narzędzia (i jego efektów) w odniesieniu do tematu, jakim są wzajemne relacje lokalnej (gdzińskiej) i uchodźczej społeczności:

- Ankiety (przed i po dialogu)
- Rozmowy (4) z uczestnikami dialogu tydzień po wydarzeniu

W tekście raportu cytaty z wypowiedziami podczas dialogu oznaczone są krajem pochodzenia osoby uczestniczącej (UA, PL), cytaty z wywiadów indywidualnych – nazwą organizacji/instytucji.

Wyniki

Diagnoza sytuacji, czyli jak jest obecnie

Diagnoza sytuacji. Kluczowe czynniki

Analiza danych oraz rozmowy przeprowadzone z przedstawicielami instytucji działających lokalnie, w środowisku gdyńskim, pozwalają wskazać **kilka kluczowych aspektów**, jakie należy brać pod uwagę w temacie relacji polsko-ukraińskich związanych z migracją po wybuchu pełnoskalowej wojny w lutym 2022 roku. Tu zebrane w jednym miejscu, zostaną bardziej szczegółowo omówione na kolejnych stronach:

1. **Stopniowe wygaszanie programów pomocowych** na poziomie samorządowym/rządowym przy stałym **napięciu ludności ukraińskiej do Polski**
2. **Niejednorodność grupy ukraińskiej** przy tendencji do „homogenizowania” jej i stereotypizowania
3. **Zdecydowana przewaga kobiet** w społeczności uchodźczej z Ukrainy
4. **Brak długofalowego wsparcia** - duże poczucie niepewności i brak planów na przyszłość
5. **Brak uporządkowanego otoczenia instytucjonalnego** i przejrzystości procedur
6. **Zmiana nastrojów społecznych w Polsce**, „wygaszenie” zaangażowania społecznego, emocjonalnego
7. **Zmiana narracji** dotyczącej tematów ukraińskich, związana z wyborami parlamentarnymi w październiku 2023 w Polsce
8. **Brak działań edukacyjnych przeznaczonych dla Polek i Polaków**

1. Stopniowe wygaszanie programów pomocowych

- **Pomoc zorganizowana tuż po wybuchu pełnoskalowej wojny jest w widoczny sposób ograniczana.** Programy wsparcia uchodźców – na różne sposoby i na różnych szczeblach – kończą działanie, począwszy od punktów recepcyjnych, poprzez asystentów dla rodzin lub dzieci ukraińskich w szkołach czy punkty informacyjne w miejscach należących do samorządów. Instytucje samorządowe (placówki oświatowe, kulturalne itd.) mają ograniczone finansowanie programów dedykowanych Ukraińcom (nauka języka polskiego, zajęcia dla dzieci). Podobnych przykładów można znaleźć więcej.
- Tymczasem uchodźcy z Ukrainy wciąż przyjeżdżają (bo wojna wciąż trwa) i potrzebują konkretnych form wsparcia. **Kluczowe obszary, w jakich wsparcie jest potrzebne** to: formalności (pobytowe, związane z prawem pracy, dokumentami związanymi z prawem wykonywania zawodu itd.), wsparcie mieszkaniowe, organizowanie opieki nad dziećmi.
- **Obecnie przyjeżdżający uchodźcy są często w trudniejszej** (zarówno psychicznie, jak i materialnie) **sytuacji, więc brak oferowanego przez państwo polskie wsparcia jest tym bardziej dotkliwy.** Poza kwestiami czysto „bytowymi”, potrzebują również pomocy psychologicznej.

Przyjmowanie, opiekę i wsparcie oferują uchodźcom obecni już na miejscu Ukraińcy, którzy przyjechali wcześniej i posiadają „know-how”. Fakt ten może prowadzić do tworzenia zintegrowanej, ale i zamkniętej społeczności ukraińskiej. Zjawisko to będzie tym większe, im bardziej otoczenie instytucjonalne i społeczne w Polsce będzie pozbawione narzędzi do wywierania wpływu i niesienia pomocy osobom uchodźczym z Ukrainy.

<https://www.ukrainianinpoland.pl/how-many-ukrainians-have-crossed-the-ukrainian-polish-border-since-the-beginning-of-the-war-current-data-pl/>

1. Stopniowe wygaszanie programów pomocowych cytaty

*Teraz jest coraz mniej kursów języka bezpłatnych i programów pomocowych, a ludzie nadal wyjeżdżają z Ukrainy i byłoby bardzo dobrze, żeby taka pomoc była nadal kontynuowana.
(UA)*

2. Zmiana struktury populacji uchodźczej (1)

- Jeszcze przed wybuchem wojny w Ukrainie **przeważającą część mniejszości ukraińskiej w Polsce stanowili mężczyźni, osoby dorosłe, o stosunkowo niskim statusie ekonomicznym**. Ich przyjazd był podyktowany powodami czysto ekonomicznymi. To ta grupa budowała wizerunek „typowego Ukraińca” w Polsce.
- Wybuch wojny zmienił strukturę populacji mniejszości ukraińskiej w Polsce. Udział mężczyzn w tej grupie drastycznie spadł, podczas gdy znacząco wzrósł udział kobiet i osób młodych. Od rozpoczęcia pełnoskalowej wojny do Polski przyjechało również dużo osób o wysokim statusie społeczno-ekonomicznym.
- W konsekwencji **społeczność ukraińska w Polsce jest obecnie niejednorodna** (i znacząco odbiega od tego, co jeszcze do niedawna można było o niej powiedzieć). Różnice te dotyczą nie tylko kwestii demograficznych czy ekonomicznych. Inne bardzo znaczące różnice wpływające na sytuację uchodźcy występują w następujących aspektach życia:
  - Sytuacja zawodowa (praca w zawodzie, brak miejsc pracy itd.)
  - Sytuacja mieszkaniowa
  - Plany na przyszłość (i tym samym – motywacja i potrzeby związane z pobytem w Polsce)
  - Język (ukraiński vs rosyjski; poziom znajomości języka polskiego)
  - Region pochodzenia z Ukrainy
  - „Staż” w Polsce i wynikający z tego status prawny osób z Ukrainy

2. Zmiana struktury populacji uchodźczej (2)

- Mimo istotnych zmian, wciąż dokonujących się w strukturze populacji ukraińskiej w Polsce, Polacy mają tendencję do posługiwania się wypracowanym wcześniej stereotypem. Wzmacnia ten mechanizm fakt, że w przestrzeni publicznej najczęściej można zetknąć się z osobami z Ukrainy wykonującymi nisko płatne prace w usługach (sklepy, taksówki, sprząatanie).
- Równolegle widać mechanizm tworzenia nowego schematu poznawczego. Zgodnie z nim osoba z Ukrainy to osoba uchodźcza, która przybyła do Polski po wybuchu wojny pełnoskalowej zimą 2022 roku. Zgodnie z tym założeniem wszyscy przedstawiciele mniejszości ukraińskiej traktowani są według tych samych kryteriów i oczekiwań (pod względem znajomości języka polskiego, zaawansowania w procesie „adaptacji” itd.).
- Obydwie heurystyki są krzywdzące dla przedstawicieli osób uchodźczych z Ukrainy.

2. Zmiana struktury populacji uchodźczej cytaty

Z Ukrainy przyjeżdżali tylko pracownicy fizyczni wcześniej, i taki był wizerunek Ukraińca. Tymczasem w czasie wojny wyjechali bardzo wykształceni ludzie, „my pany a wy raby”, to zaczęło obrażać Ukraińców. Poza tym jest oczekiwanie, że oni będą tu pracować, ale są przecież tacy, co mają oszczędności albo pracują zdalnie dla firmy w Ukrainie itd. (MOPS Gdynia)

Zaskoczeniem było dla Polek i Polaków, że osoby z Ukrainy mówią po ukraińsku, nie po rosyjsku oraz że mają inne zawody, niż sprzątanie oraz, że wyglądają „po europejsku”, - to jest bardzo ważne doświadczenie. (PL)

Po tym spotkaniu mam poczucie, że młode osoby czują się gorzej w zaistniałej sytuacji niż starsze osoby, starsze osoby mają poczucie, że więcej dostają, młodsze mają poczucie, że nie mają równego startu. (PL)

3. Przewaga kobiet w społeczności uchodźczej z Ukrainy

Z punktu widzenia problemów osób z Ukrainy, **szczególnie ważna jest znacząca przewaga w tej grupie kobiet z dziećmi**. Według statystyk około 97% osób uchodźczych to kobiety, przy czym mężczyźni stanowią zaledwie 3%.

- Kobiety mające pod opieką dzieci nie są w stanie znaleźć zatrudnienia i uzyskać samodzielności finansowej, dopóki nie otrzymają wsparcia w całodziennej opiece nad dziećmi.
  - Kobiety z dziećmi mają większe problemy ze znalezieniem mieszkania na wynajem – właściciele mieszkań są mniej skłonni wynajmować im mieszkania z powodu przepisów, które chronią tą grupę przed eksmisją w przypadku niepłacenia czynszu.
  - W grupie kobiet jest wiele takich, które nie były samodzielne finansowo w Ukrainie (nie musiały pracować, nie miały do czynienia z finansową stroną funkcjonowania domu). Jest im szczególnie trudno odnaleźć się w nowej rzeczywistości.
  - Kobiety są odpowiedzialne nie tylko za swoją sytuację, ale również za dobrostan swoich dzieci. To dodatkowo obciąża je psychicznie.
  - Na sytuację kobiet wpływa nie tylko konieczność odnalezienia się w Polsce, ale też nierzadko całkowita zmiana sytuacji życiowej – ryzyko śmierci męża czy rozpadu rodziny to dodatkowy stres i obciążenie.
- Wygaszanie programów wsparcia dla uchodźców w pierwszej kolejności uderza właśnie w kobiety.
  - Brak wsparcia psychologicznego obniża u osób z Ukrainy gotowość do podejmowania działań integracyjnych i adaptacyjnych. Szukają wsparcia u osób ze swojej, ukraińskiej, społeczności – nie doświadczają tam bariery językowej i kulturowej, ale lepsze zrozumienie i poczucie akceptacji.

4. Brak długofalowego wsparcia oznacza brak długofalowych planów

- **Poczucie tymczasowości i braku planowania** - zgodnie z tym, co mówią przedstawiciele Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej oraz pomocowych ośrodków oferujących wsparcie psychologiczne – te uczucia dominują wśród przyjeżdżających i już będących w Polsce osób uchodźczych z Ukrainy.
    - **Wiele osób deklaruje chęć powrotu do Ukrainy**, gdy tylko powody, które zmusiły ich do opuszczenia ojczyzny ustaną (zgodnie z danymi Eurostatu, prawie połowa osób uchodźczych z Ukrainy chce po wojnie wrócić do domu). Wiele osób mimo trwającej wojny już zdecydowało się na powrót.
    - Poczucie, że „to tylko na chwilę”, które trwa już 2 lata, **uniemożliwia zmianę perspektywy „przeczekania” na tryb „adaptacji”**. Ten mechanizm negatywnie wpływa na dzieci i młodzież, które często znajdują się poza systemem edukacji i z trudem odnajdują się w rzeczywistości obcego kraju.
  - Ponadto, **brak dobrych rozwiązań ze strony państwa polskiego** sprawia, że wielu uchodźców, którzy nie planują powrotu do ojczyzny, nie myśli też o pozostaniu w Polsce.
  - Z danych, które opublikował Eurostat (raport z badań postaw Ukraińców), wynika, że zaledwie 19% przebywających w Polsce osób uchodźczych z Ukrainy chciałoby osiedlić się na stałe w naszym kraju. Tymczasem - dla porównania - w Niemczech odsetek osób uchodźczych, które chciałyby zostać na stałe wynosi 37%.
- Powyższa sytuacja znacząco **obniża u osób z Ukrainy zainteresowanie działaniami o długofalowych efektach**. Budowanie relacji z Polkami i Polakami czy nauka języka to inwestycja czasochłonna, na którą nie wszyscy mogą sobie pozwolić. Wpływa to na mniejszą otwartość na udział w oferowanych działaniach integracyjnych, których celem jest włączenie w życie lokalnej społeczności. W rezultacie doprowadza to do izolacji.

<https://biznes.interia.pl/praca/news-coraz-mniej-ukraincow-w-polsce-dane-gus-to-potwierdzaia.nld.7078668>

<https://www.ukrainianinpoland.pl/how-many-ukrainians-have-crossed-the-ukrainian-polish-border-since-the-beginning-of-the-war-current-data-pl/>

5. Brak uporządkowanego otoczenia instytucjonalnego

- Kryzys uchodźczy związany z wybuchem pełnoskalowej wojny w Ukrainie zaskoczył państwo polskie. Polska we współczesnej historii nie doświadczyła uchodźstwa na tak szeroką skalę. Zabrakło systemowej wiedzy, procedur i opieki co złożyło się na brak gotowych do wdrożenia rozwiązań. W konsekwencji, działania były organizowane w trybie doraźnym – bez planowania i strategii.
- Obecnie wciąż można mówić o **istotnym braku uporządkowanego otoczenia instytucjonalnego**, ładu organizacyjnego, który sprawiłby, że proces adaptacji i organizacji życia osoby uchodźczej byłby prostszy i bardziej przewidywalny. W odczuciu rozmówców:
  - Brakuje jednego miejsca (na poziomie instytucjonalnym, ale też w przestrzeni online), które pełniłoby rolę „banku wiedzy” – integrowałoby wiedzę nt. dostępnych rozwiązań z różnych obszarów życia
  - Brakuje centrów pomocy, gdzie odbywałaby się diagnoza potrzeb i udzielanie porad dotyczących ścieżki instytucjonalnej, proceduralnej
  - Brakuje centrów wymiany wiedzy, które dałyby odpowiedź na proste, ale i bardziej złożone pytania dotyczące organizowania życia od zera w nowym kraju
  - Analiza wyszukiwarki na Telegramie pokazuje, że wiele tematów to ważne wątki wymiany porad od Ukraińców, którzy już „rozpoznali system”
  - Poruszane wątki: jak kupić bilety na komunikację miejską w Polsce?; co to Blik i jak z niego korzystać?; jakie świadczenia macierzyńskie mogą dostać Ukrainki w Polsce?; 300+ - jak aplikować?

- **Brak powszechnej wiedzy** o systemowych rozwiązaniach oraz brak powszechnego dostępu do nich (np. w mniejszych miejscowościach) sprawia, że – ponownie – **mniejszość ukraińska staje się najważniejszym źródłem wsparcia dla nowo przybywających osób uchodźczych.**

<https://t.me/ukrainianinpolandpl>

5. Brak uporządkowanego otoczenia instytucjonalnego cytaty

W Niemczech są co miesiąc jakieś zasiłki, mieszkanie socjalne, fajne wsparcie na pierwsze pół roku pod warunkiem, że chodzą na kursy „job center”, szkoda, że w Polsce nie było. Niby coś było, ale nie było jak trafić – tu ludzie muszą sami siebie zabezpieczyć, iść do pracy, wtedy nie ma czasu iść na kursy i dać sobie szansę wykorzystać swoje wysokie kwalifikacje.
MOPS, Gdynia

6. Zmiana nastrojów społecznych

- **Wygazenie emocjonalnego zaangażowania w pomoc uchodźcom na poziomie „mikro”:**
  - Mniejsza pomoc indywidualna – datki, wolontariat, udzielanie schronienia w domu/ mieszkaniu
  - Spadek zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego (grupy/akcje pomocowe)
  - Zauważalna coraz częściej narracja mówiąca o osobach z Ukrainy jako „przyjeżdżających po socjal”
- **Wygazenie manifestowanego zaangażowania na poziomie instytucjonalnym, np. poprzez:**
  - Manifestowanie wsparcia i „solidarności” na poziomie symbolicznym
  - Dbanie o dostępność językową instytucji publicznych (ograniczana jest dostępność tłumaczy)
- **Widoczny wzrost incydentów manifestowanej niechęci** czy wręcz wrogości wobec osób mówiących po ukraińsku/rosyjsku.
- **Zmiana narracji w oficjalnych mediach:** wzrost negatywnej narracji w związku z wykorzystaniem tematów ukraińskich jako karty w grze wyborczej w związku z wyborami parlamentarnymi w październiku 2023.
- Zmiana temperatury relacji polsko-ukraińskich utrudnia działania nakierowane na budowanie dialogu i porozumienia pomiędzy dwiema stronami.

<https://www.amnesty.org.pl/wp-content/uploads/2023/06/Podsumowanie-rocznego-projektu-badawczego-Uchodzczy-z-Ukrainy-w-Polsce.pdf>

6. Zmiana nastrojów społecznych cytaty

Bardzo długo wisały flagi wzdłuż ulicy Piłsudskiego (...) w końcu zniknęły nawet nie zauważyłam kiedy, pewnie przy jakiejś kolejnej zmianie. I to jest taki sygnał, że można odpuścić, że już jest wszystko w porządku, to może być odczytywane jako taki sygnał, to nie tylko w Gdyni, to pewnie w całej Europie. A wojna w Ukrainie trwa cały czas, jest cały czas tak samo brutalna, to co nas wstrząsało w pierwszych relacjach (naloty, ostrzeliwania), w którymś momencie rozmyło się wśród innych informacji, ale przecież nie zniknęło. Takie flagi, znaki nic nie kosztują, a dają taki sygnał – jesteśmy z Wami, a mieszkańcom przypominają, że to się cały czas dzieje. (PL)

7. Brak działań skierowanych do Polaków (1)

Obserwowany jest brak działań skierowanych do Polek i Polaków, którzy doświadczają zmiany sytuacji społecznej i niejednokrotnie nie są w stanie sobie z nią poradzić. W szczególności:

- **Polacy nie mają świadomości istnienia istotnych różnic kulturowych** pomiędzy tradycją polską i ukraińską (np. widoczną w polskiej indywidualistycznym i ukraińskim bardziej kolektywistycznym podejściu do budowania relacji). Tendencja do myślenia o tych dwóch społecznościach jako bliskich sobie słowiańskich narodach mówiących w bardzo podobnych językach, może prowadzić do wielu nieporozumień, niespełnionych/niekompatybilnych oczekiwań.
- Polacy często mają poczucie niesprawiedliwości, odczytują pomoc dla osób z Ukrainy jako rodzaj uprzywilejowania.
- Część deklaruje rodzaj przytłoczenia zmianą społeczną: powszechna jest obecność języka rosyjskiego/ukraińskiego (dla polskiego ucha - zwłaszcza z młodszego pokolenia, które nie miało obowiązkowej nauki języka rosyjskiego w szkole – nie do odróżnienia) w przestrzeni życia społecznego: w miejscach pracy, sklepach, usługach, ale też w przestrzeniach rekreacyjnych itd.
- Wśród wielu Polaków występuje brak wiedzy na temat tego, jak pomagać i jak mądrze wspierać oraz o przysługującej osobom uchodźczym ochronie prawnej i wynikającego z tego tytułu prawa do różnych form wsparcia, w tym materialnego.

7. Brak działań skierowanych do Polaków (2)

Ważne jest by wprowadzać rozwiązania, które będą oferowały pomoc na kilku poziomach:

- **Tworzenie przestrzeni do rozmowy i dialogu** - dla Polaków nieradzących sobie ze zmieniającą się sytuacją społeczną w związku z napływem osób uchodźczych do kraju. Przestrzenie te mogłyby stać się miejscami otwartych rozmów o **obawach i trudnościach**, z jakimi borykają się osoby narodowości polskiej, co może stać się ważnym narzędziem wsparcia psychologicznego i komunikacyjnego.
- **Szkolenia i szeroko pojęte działania edukacyjne:**
  - Kierowane do różnych grup odbiorców (np. dzieci w szkołach, „zwykli obywatele”, którzy na co dzień mają kontakt z osobami uchodźczymi, pracownicy instytucji odpowiedzialnych za współpracę z osobami uchodźczymi)
  - Nakierowane na wzmocnienie kompetencji dialogu, porozumienia międzykulturowego, empatii, ale również na przekazywanie wiedzy na temat praw i sytuacji osób uchodźczych w Polsce, bieżącej sytuacji w Ukrainie itd.
- Rozwiązania dotyczące działań w **obszarach niesienia pomocy** (od oddolnych inicjatyw po rozwiązania na poziomie organizacji np. w edukacji państwowej) np.:
  - Tworzenie wsparcia dla oddolnych inicjatyw pomocowych
  - Szerzenie wiedzy nt. już podjętych inicjatyw, w ramach których można się udzielać lub które potrzebują wsparcia.

<https://www.amnesty.org.pl/wp-content/uploads/2023/06/Podsumowanie-rocznego-projektu-badawczego-Uchodzcy-z-Ukrainy-w-Polsce.pdf>

Specyfika Gdyni

W opinii osób będących przedstawicielami NGO-sów działających lokalnie na terenie Gdyni, istnieją 2 kluczowe obszary słabości w realizacji zadań publicznych tego miasta:

Współpraca miasta z organizacjami pozarządowymi

Na przestrzeni ostatnich dwóch lat rozmówcy spotkali się z brakiem otwartości miasta na współpracę:

- Rozmówcy sygnalizowali, że instytucjom, w ramach których działają, niejednokrotnie brakowało potrzebnego wsparcia do realizowania podejmowanych przez nie inicjatyw z myślą o osobach uchodźczych. Przedstawiciele organizacji deklarowali, że także ich gotowość do włączania się w działania miasta (współpracy) nie była przyjmowana przez władze z taką otwartością, na jaką organizacje liczyły.
- Przedstawiciele NGO-sów sygnalizują również, że samorząd Gdyni w ich odczuciu wchodzi czasem w obszar kompetencji organizacji pozarządowych lub powiela ich działania.
- Brakuje im również poczucia, że miasto w odpowiedni sposób koordynuje, na najwyższym samorządowym szczeblu, szereg oddolnych działań, które były (i są) podejmowane w różnych obszarach.

Zbyt szybkie rezygnowanie ze zorganizowanych form pomocy:

- Miasto Gdynia krytykowane jest za zbyt szybkie rezygnowanie z różnego rodzaju form pomocy dla uchodźców.
- Szybkie zamknięcie punktu recepcyjnego w Orłowie (styczeń 2023), przy braku rozwiązań, które dobrze wypełniłyby tę lukę, a bez której uchodźcom jest trudno odnaleźć się po przyjeździe, np. pośrednictwo w kursach językowych, pomoc przy nostryfikacji dyplomów, pośrednictwo miejsca pracy, i przy braku nowych i włączających rozwiązań w już istniejących instytucjach.

Diagnoza potrzeb

Cztery kluczowe potrzeby

Na podstawie zebranego materiału, w szczególności na podstawie wypowiedzi osób uczestniczących w dialogu, można zauważyć cztery kluczowe obszary potrzeb, które odczuwają osoby z Ukrainy i których zaspokojenie stanie się warunkiem budowania lepszych relacji pomiędzy polską i ukraińską społecznością:

- Poczucie **podmiotowości** (godność, poczucie wartości – sprawczość i siła)
- Potrzeba **zachowania narodowej tożsamości**
- Potrzeba **bezpieczeństwa** - stabilnego otoczenia i wsparcia instytucjonalnego
- Potrzeba **bezpieczeństwa psychologicznego**

Poczucie podmiotowości

Posiadanie poczucia podmiotowości jest zdaniem rozmówców punktem wyjścia do budowania dobrych relacji pomiędzy przedstawicielami współżyjących ze sobą społeczności, polskiej i ukraińskiej. To upodmiotowienie sprawia, że obie strony mają poczucie godności i poczucia własnej wartości. Poczucie podmiotowości może też przekładać się na posiadanie przez osoby uchodźcze z Ukrainy poczucia sprawczości i wpływu.

Rozmówcy podkreślają, że poczucie podmiotowości mogą wzmocnić w nich następujące działania ze strony polskich gospodarzy:

- **Docenienie wieloaspektowego potencjału i tego, co wnosi obecność osób z Ukrainy wnosi do obustronnych relacji** w Polsce. Takie „wzmocnienie” strony ukraińskiej pozwoli podkreślić rozumienie integracji jako procesu dwustronnego, dla obu stron ważnego i wartościowego doświadczenia.
- **Rozwijanie działań lokalnych/aktywności na styku dwóch społeczności, które pozwolą ten potencjał wykorzystać. Zaangażowanie partnerów ukraińskich do działań lokalnych** pozwoli pokazać jej przedstawicielki i przedstawicieli jako aktywnych, „dających” i wnoszących wkład równoprawnych uczestników życia społecznego. Wkład ten to: bogactwo kulturalne, językowe, intelektualne (transfer wiedzy).

Przykłady pozytywne: ukraińskie warsztaty kulinarne (gotowanie ukraińskiego barszczu), chór ukraiński Wyrj, nauka języka ukraińskiego prowadzona przez osoby uchodźcze.

https://muzeumgdynia.pl/wydarzenie/kulinarna-ukraina-w-muzeum-miasta-gdyni-warsztaty-z-kuchni-ukraińskiej/?utm_source=mailpoet&utm_medium=email&utm_campaign=Sierpie%20C5%84+w+Muzeum+Miasta+Gdyni%21

Poczucie podmiotowości cytaty

Wiosną 2022 pisarki się nagle zebrały i zatrudniły ukraińską pisarkę, żeby uczyła je ukraińskiego. Ona powiedziała, że to było dla niej ważniejsze niż pomoc socjalna, to że ktoś chce się uczyć ukraińskiego i że ona może pomóc. (PL)

Wielu z Ukrainy, którzy przyjechali tutaj w swoim życiu wcześniej mieli swoje biznesy i pracowali na wysokich stanowiskach, więc gdy przyjechali tutaj do Polski, to mogą się podzielić swoimi osiągnięciami, technologią, np. polepszyć usługi medyczne, mamy w Ukrainie dużo klinik prywatnych. (UA)

Potrzeba zachowania narodowej tożsamości

Potrzeba zachowania narodowej tożsamości wydaje się szczególnie ważna w sytuacji utraty związku z ojczyzną (być może na zawsze). Osoby uczestniczące w dialogu mocno i emocjonalnie podkreślały znaczenie znajomości języka dla poczucia zachowania tożsamości. Niezwykle ważne jest dla nich, by:

- Zapewnić dzieciom dostęp do nauki języka ukraińskiego
- Mieć dostęp do systemu edukacji ukraińskiej (szkoły ukraińskie, możliwość zdalnego kształcenia) – co pozwoli zachować integralność z systemem kształcenia w przypadku powrotu do Ukrainy
- Móc uczestniczyć w wydarzeniach związanych z kulturą ukraińską i działaniach będących wyrazem narodowego „kodu kulturowego”.

Tymczasem na co dzień osoby uchodźcze z Ukrainy spotykają się z:

- Oczekiwaniem, że w pierwszej kolejności przystąpią do nauki języka polskiego,
- Brakiem oferty z zakresu kultury ukraińskiej (częściej następuje adaptacja polskiej oferty, np. tłumaczenie literatury czy umieszczanie podpisów ukraińskich w filmach polskich).

Potrzeba zachowania narodowej tożsamości cytaty

Chciałabym, żeby moje dzieci znały ukraiński język. My też nie mamy dokąd wracać, to chociaż bym chciała, żeby moje dzieci pamiętały język ukraiński. Dlaczego mam zapominać język, w którym mówili moi przodkowie?
(UA)

Chciałabym, żeby moje dzieci się tego języka ukraińskiego nauczyły jako języka ojczystego, my tu zostaniemy, bo naszego miasteczka nie ma, Rosjanie zniszczyli wszystko. Tym bardziej chciałabym, żeby moje dzieci pamiętały swoje korzenie
(UA)

Potrzeba bezpieczeństwa - stabilnego otoczenia i wsparcia instytucjonalnego

- **Utrata znanych ram funkcjonowania (na poziomie prawnym, instytucjonalnym itd.) wraz z ucieczką przed wojną w ojczyźnie oznacza dla Ukrainek i Ukraińców konieczność odtworzenia analogicznych ram w nowym miejscu życia. To podstawowy warunek uzyskania kontroli nad własną sytuacją w nowym miejscu, oraz poczucia bezpieczeństwa z tego wynikającego.**
- Ponadto w miejsce doraźnych akcji, szczególnie ważne jest powstanie logicznie ułożonego systemu wsparcia, który będzie: transparenty, prosty, łatwy do zrozumienia.
- System ten powinien być bezpośrednio dedykowany rozwiązywaniu problemów takich jak: mieszkanie, opieka dla dziecka lub szkoła, system wsparcia finansowego.

Potrzeba bezpieczeństwa - stabilnego otoczenia i wsparcia instytucjonalnego: cytaty

Zamiast korzystać z dobrych praktyk (np. niemieckich) to my wymyślamy koło na nowo. Czy – tak jak samorzady – niektóre robią dobre rzeczy, bo mają do tego talent, a inne robią po swojemu – i gorzej. Mam poczucie, że tak Gdynia funkcjonuje.
IDI, Kalamo

Potrzeba bezpieczeństwa psychologicznego

Osoby uchodźcze z Ukrainy biorące udział w dialogu podkreślają, że szczególnie ważne jest dla nich bezpieczeństwo na poziomie psychologicznym i związany z nim spokój, akceptacja, poczucie bezpieczeństwa.

- Osoby przyjeżdżające z terenów objętych wojną, przywożą ze sobą ciężar traumatycznych przeżyć, niejednokrotnie cierpią na zespół stresu pourazowego (PTSD).
- Mówią o głębokim poczuciu straty – dotyczy ono nie tylko utraty ojczyzny, ale też majątku, miejsca do życia, czy życia po prostu – jakie znali i prowadzili aż do wybuchu pełnoskalowej wojny.
- W tym kontekście potrzeba stabilności i bezpieczeństwa emocjonalnego jest szczególnie ważna. To ona jest gwarantem równowagi psychicznej i gotowości do podejmowania działań ukierunkowanych na budowanie stabilnej przyszłości w nowym miejscu.

Wnioski i rekomendacje

Rekomendowane kierunki działań

Na podstawie zebranych danych można wskazać kluczowe kierunki dla dalszych działań (omówione szczegółowo na kolejnych stronach):

- **Kontynuowanie i rozwijanie działań pomocowych**
- **Budowanie poczucia bezpieczeństwa** (systemowe i oddolne) poprzez tworzenie stabilnych ram instytucjonalnych i proceduralnych
- Działania na „dole” (w mikroskali, lokalnie) jako kluczowe dla **budowania wspólnoty** i integracji
- Integracja poprzez **działania wspierające równouprawnienie** i upodmiotowienie w relacjach społecznych
- **Działania ze społecznością ukraińską** – planowane i realizowane ramię w ramię z jej przedstawicielami
- Działania przeznaczone dla społeczności polskiej: **edukacja**, warsztaty antydyskryminacyjne.

Budowanie poczucia bezpieczeństwa (systemowe i oddolne)

- **Przedstawiciele społeczności ukraińskiej trzymają się razem, ponieważ w obecnej sytuacji są dla siebie najlepszym możliwym wsparciem.** Zwracają się „do wewnątrz” własnej grupy z poczucia niepewności: sytuacji bytowej, społecznej, braku akceptacji, braku poczucia stabilności w polskiej rzeczywistości.
- Dopiero poczucie bezpieczeństwa, stabilizacji, czyli zabezpieczenie podstawowych potrzeb pozwoli bardziej **otworzyć się na budowanie relacji** i szukanie swojego miejsca w społeczności innej kultury.
- Z tego powodu **niezwykle ważne jest, by rozwiązania systemowe w możliwie najbardziej transparentny i uporządkowany sposób budowały ramy dla stabilnych podstaw życia osób uchodźczych.** Warto czerpać z rozwiązań, które sprawdzają się w państwach o bogatej i długiej tradycji przyjmowania dużej liczby uchodźców.

Działania oddolne jako sposób tworzenia wspólnoty

Poczucie, że **dobra wspólnota tworzy się „na dole”** jest obecne zarówno wśród naszych rozmówców, jak i w danych z raportów czy wypowiedziach w sieciach społecznościowych.

Ważne zatem jest **budowanie i wspieranie sieci lokalnych inicjatyw, tworzących więzi** pomiędzy przedstawicielami dwóch grup, polskiej i ukraińskiej:

- W tym zakresie widać ogromny **potencjał działań NGO-sów** oraz inicjatyw lokalnych
- **Ewaluacja dialogu** pokazuje, że także to **narzędzie ma duży potencjał więziotwórczy** i zmniejszający napięcia społeczne.

Ważne jest także **tworzenie przestrzeni wspólnych**, gdzie społeczności będą mogły się spotykać, np. domy aktywności lokalnej, korzystanie z zasobów sieci bibliotek, ośrodków kultury czy świetlic. Im bardziej lokalne, tym lepiej.

Działania oddolne jako sposób tworzenia wspólnoty cytaty

*Organizować spotkania dla porozumienia!
To pozwala obalać mity i wyobrażenia,
choćby mit o pijakach Ukraińcach.”*
MOPS, Gdynia

Działania: im niżej tym lepiej – rząd nie zarządzi, żeby być dla siebie dobrym. Codzienne relacje buduje się na dole, w takich miejscach i w takich grupach jak ta [dialogowa]. (PL)

Bardzo wierzę w lokalne inicjatywy, gdy pozna się pojedynczego człowieka, to zmienia się zdanie o całym narodzie. (PL)

Myślę, że dobrym sposobem integracji jest odgórny dobry język wspierających, ale jednocześnie dużo lokalnych mikrodziałań, żeby ludzie się nie mijali, tylko żeby się poznawali. (PL)

Integracja przez równouprawnienie i upodmiotowienie

W chwili obecnej:

- Przed społecznością ukraińską stawiane są głównie wymagania i oczekiwania (nauka języka, wchodzenie w polskie środowisko i otwieranie się na nie), społeczność ukraińska bywa traktowana jako „biorcy” (pomocy, wsparcia) lub - w skrajnych przypadkach – „zabierający” (ograniczone zasoby: mieszkania na wynajem, dostęp do lekarza itd.).
- Strona polska jest traktowana jako ta „dająca”, strona uprzywilejowana, traktująca uchodźców z pozycji siły. To prowadzi do uprzedmiotowienia przedstawicieli mniejszości ukraińskiej.

Aby integracja mogła przynosić efekty, wysiłki podejmowane na jej rzecz powinny być dwukierunkowe.

Niezwykle ważne jest, by – za pomocą właściwej edukacji i odpowiednich procedur:

- Sprawić, by obecność mniejszości ukraińskiej była postrzegana – zarówno przez stronę ukraińską, jak i polską – jako wartość.
- Doprowadzić do upodmiotowienia przedstawicieli społeczności ukraińskiej w międzykulturowej relacji poprzez akceptację ich potrzeb i oddanie prawa do decydowania o najlepszym sposobie wsparcia.

Działania ze społecznością ukraińską

W celu skutecznego upodmiotowienia mniejszości ukraińskiej oraz by zapewnić jej przedstawicielom najlepsze możliwe wsparcie, należy:

- Udostępnić stronie ukraińskiej niezbędne środki i współtworzyć z jej członkami narzędzia do pomocy, integracji, zaistnienia w lokalnej przestrzeni, np. lokal, przewodnik po procedurach i formalnościach, wsparcie logistyczne, doradztwo prawne itd.
- W ślad za tym pójdzie poczucie sprawczości, odpowiedzialności za swoją sytuację, poczucie partnerstwa w relacji.

Działania ze społecznością ukraińską cytaty

Ważne jest stworzenie jakiejś platformy, żeby strona ukraińska ze stroną polską mogły wspólnie projektować program integracji; żeby to nie było zgadywanie, ale żebyśmy naprawdę wypracowywali jakieś standardy albo jakieś rekomendacje do działań integrujących, i żeby były one wypracowane przez dwie strony po zbadaniu potrzeb. (PL)

Kiedy pracowałam w Ukrainie z osobami z niepełnosprawnością, to mówili „żeby nie robić za nas i dla nas, ale z nami”. Dlatego, z inicjatywy psychologów z Ukrainy powstało tutaj centrum pomocy psychologicznej – skupia 30 psychologów z Ukrainy. (UA)

Działania przeznaczone dla Polek i Polaków

Faktem jest, że Polska jest staję się krajem z istotną obecnością mniejszości ukraińskiej. W wypowiedziach uczestników dialogu wybrzmiewa przekonanie, że to świat, który „już z nami zostanie”. Niezwykle ważne wydaje się tej sytuacji **budowanie poczucia, że to „nasza sprawa”, poczucia emocjonalnego zaangażowania, ale i odpowiedzialności za nową rzeczywistość. Można to uczynić sięgając do poniższych rozwiązań:**

Kampania społeczna

- nt. sytuacji mniejszości ukraińskiej
- nt. pozytywnych skutków obecności społeczności ukraińskiej w Polsce (np. wpływ na polską demografię, gospodarkę, różnorodność kulturową – przy jednoczesnym języka korzyści o charakterze transakcyjnym).

Budowanie więzi poprzez odwołanie do wspólnego doświadczenia emigracji (doświadczenia emigracyjne Polaków ze względów politycznych i ekonomicznych)

Tworzenie formalnych i nieformalnych narzędzi wsparcia dla osób narodowości polskiej

- Tworzenie trwałych, systemowych narzędzi do budowanie porozumienia międzykulturowego
- Szeroko dostępne zaplecze edukacyjne z zakresu porozumienia międzykulturowego oraz warsztaty antydyskryminacyjne

Działania przeznaczone dla Polek i Polaków cytaty

Często rozmawiam też po ukraińsku i wtedy też łapię na sobie podejrzliwe spojrzenia, mimo że żyję tu od 20 lat i sama już nie wiem, gdzie jest mój dom. Chciałabym, żeby Polacy zrozumieli, że przyjazd takiej dużej liczby Ukraińców to szansa, by zostać lepszymi – możliwość przejawienia empatii, rozumienia, plastyczności myślenia, odejścia od stereotypów. To okazja, by przyjąć coś, z czym nie mierzymy się na co dzień.
(Tłumaczka)

Dialog jako narzędzie wspierania relacji polsko-ukraińskich

Dialog był dobrym doświadczeniem dla uczestniczek

Dialog został bardzo dobrze oceniony przez osoby w nim uczestniczące, zarówno w ankiecie ewaluacyjnej, jak i w bezpośrednich komentarzach.

Bardzo przyjemne spotkanie i dobrze wiedzieć, że Polacy też mogą wziąć coś dla siebie z takich rozmów (UA)

Bardzo przyjemnie było porozmawiać z dwóch stron, jeśli będzie takich spotkań więcej, to będzie lepsza integracja (UA)

Dialog był dobrym doświadczeniem

Doświadczenie to dało osobom uczestniczącym pozytywne wzmocnienie w wymiarze psychologicznym i emocjonalnym: poczucie wysłuchania, akceptacji, wzajemnego poznania i zrozumienia.

Uczestniczki doceniły także praktyczne aspekty spotkania:

- Wymiana doświadczeń
- Kontakt z językiem polskim/ukraińskim
- Wymierne korzyści – nowe informacje, nowe kontakty

Bezpośrednie efekty dialogu

Uczestnicy dialogu byli proszeni o udzielenie odpowiedzi na 7 pytań przed i po dialogu. Odpowiedzi miały być wyrażone na skali od 1 (zdecydowanie się nie zgadzam) do 5 (zdecydowanie się zgadzam):

PYTANIA:
Uważam, że Ukraińcy są dobrze traktowani w Polsce
Uważam, że Ukraińcy dostają potrzebne wsparcie
Uważam, że Ukraińcy chcą się integrować
Uważam, że Polakom zależy na integracji Ukraińców, pomagają im i zachęcają do tego
Polacy i Ukraińcy są w stanie znaleźć wspólny język w wielu sprawach
Uważam, że Polska robi wystarczająco dużo by Polacy i Ukraińcy chcieli tu zostać na stałe
Napływ uchodźców z Ukrainy może być korzystny dla Polski

- **Opinie uczestniczek ukraińskich o sytuacji osób uchodźczych z Ukrainy w Polsce poprawiły się nieznacznie.** Nie można na tej podstawie stwierdzić, że ich postrzeganie własnej sytuacji się zmieniło na korzyść. Poprawa może natomiast wynikać z **pozytywnych emocji związanych z uczestnictwem w dialogu.**
- Zmiana w odpowiedziach **uczestniczek narodowości polskiej (noty nieznacznie niższe po dialogu)** pokazują na bezpośredni wynik wymiany wiedzy: **wzrost świadomości na temat sytuacji Ukraińców w Polsce, skali problemów i kondycji psychicznej ludności ukraińskiej w Polsce.**

Pozytywne odczucia po dialogu zostają na dłużej

Wybrane uczestniczki dialogu (dwie Polki i dwie Ukrainki) zostały poproszone o rozmowę telefoniczną 7 dni po spotkaniu. Po upływie tego czasu pozytywne wrażenie z uczestnictwa w dialogu tylko się umocniły. W pamięci osób dialog to:

- Przestrzeń do poznania odmiennych perspektyw
- Możliwość zabrania głosu i bycia wysłuchanym
- Możliwość wyjścia poza własne ograniczenia poznawcze, ramy i stereotypy
- Budujące, podnoszące na duchu konkluzje dotyczące potencjału wzajemnych relacji i budowania poczucia wspólnoty
- Ciepła atmosfera – poczucie bezpieczeństwa i akceptacji
- Psychologiczne wsparcie: kontakt na żywo, pozytywna energia
- Skuteczne zapobieganie działaniom propagandowym

Pozytywne odczucia po dialogu cytaty

Każde działanie na ten temat ma sens! Musimy sobie ułożyć relacje, punktowanie tego co jest dobre, a co złe zawsze będzie miało wartość. (PL)

Daje to poczucie, że wszyscy jesteśmy w tej samej sytuacji. Od rozwiązywania problemów społecznych - w tym przypadku sytuacji Ukraińców w Polsce - zależy cała sytuacja społeczna w Polsce. (UA)

Każdy mógł się wypowiedzieć: tylko tyle i aż tyle. (PL)

Wnioski po realizacji dialogu

Organizując podobne wydarzenia w przyszłości, należy:

- Zadbać o proporcje w grupie uczestników dialogu – równy udział strony PL i UA (mimo starań rekrutacyjnych w zrealizowanym dialogu proporcji nie udało się zachować)
- Zadbać o cykliczność tego typu spotkań (potrzeba kontynuacji wśród osób uczestniczących)
- Uzupełniająco: organizować grupy robocze poświęcone wypracowaniu konkretnych rekomendacji
- Wdrożyć działania integrujące, tworzące więzi i zbliżające osoby uczestniczące w spotkaniach polsko-ukraińskich.

Appendix

Informacje szczegółowe nt. uczestników

Uczestnicy dialogu:

O.(PL)– dziennikarka, reporterka, od kilku lat mieszkanka Gdyni

M1. (PL) – mieszkanka Gdyni, pracuje w Gdańskim Archipelagu Kultury

P. (UA) – z okręgu donieckiego

N1. (UA) – z Charkowa

A. (UA) – pochodzi z okręgu chersońskiego, od 1,5 roku w Gdyni

M2. (UA) – z Czerkas, w Polsce od 2 lat

T. (UA) - z regionu Kijowa, w Polsce od 7 miesięcy

N2. (UA) - Słowieńsk, 4 lata w Polsce

K. (UA) – z Donbasu

Rozmowy z 4 uczestniczkami dialogu 7 dni po wydarzeniu – imiona rozmówczyń zostały podkreślone (O., M1., M2., P.).

Wywiady indywidualne zostały przeprowadzone z osobami z następujących instytucji lokalnych:

- Akademia Twórczego Rozwoju Kalamo
- MOPS Gdynia
- MOPS Sopot
- Muzeum Emigracji Gdynia

Ankieta (przed i po dialogu)

Proszę przeczytać uważnie każde stwierdzenie i odpowiedzieć na ile się Pan/Pani zgadza z jego treścią.

1. Uważam, że Ukraińcy są dobrze traktowani w Polsce

Zdecydowanie się nie zgadzam ☐	Raczej się nie zgadzam ☐	Nie mam zdania ☐	Raczej się zgadzam ☐	Zdecydowanie się zgadzam ☐
--	--	--	--	--

2. Uważam, że Ukraińcy dostają potrzebne wsparcie

Zdecydowanie się nie zgadzam ☐	Raczej się nie zgadzam ☐	Nie mam zdania ☐	Raczej się zgadzam ☐	Zdecydowanie się zgadzam ☐
--	--	--	--	--

3. Uważam, że Ukraińcy chcą się integrować

Zdecydowanie się nie zgadzam ☐	Raczej się nie zgadzam ☐	Nie mam zdania ☐	Raczej się zgadzam ☐	Zdecydowanie się zgadzam ☐
--	--	--	--	--

4. Uważam, że Polakom zależy na integracji Ukraińców, pomagają im i zachęcają do tego.

Zdecydowanie się nie zgadzam ☐	Raczej się nie zgadzam ☐	Nie mam zdania ☐	Raczej się zgadzam ☐	Zdecydowanie się zgadzam ☐
--	--	--	--	--

5. Polacy i Ukraińcy są w stanie łatwo znaleźć wspólny język w wielu sprawach.

Zdecydowanie się nie zgadzam ☐	Raczej się nie zgadzam ☐	Nie mam zdania ☐	Raczej się zgadzam ☐	Zdecydowanie się zgadzam ☐
--	--	--	--	--

6. Uważam, że Polska robi wystarczająco dużo, by mieszkający w Polsce Ukraińcy chcieli tu zostać na stałe.

Zdecydowanie się nie zgadzam ☐	Raczej się nie zgadzam ☐	Nie mam zdania ☐	Raczej się zgadzam ☐	Zdecydowanie się zgadzam ☐
--	--	--	--	--

7. Napływ uchodźców z Ukrainy może być korzystny dla Polski

Zdecydowanie się nie zgadzam ☐	Raczej się nie zgadzam ☐	Nie mam zdania ☐	Raczej się zgadzam ☐	Zdecydowanie się zgadzam ☐
--	--	--	--	--

Будь ласка, уважно прочитайте кожне твердження і дайте відповідь, наскільки ви згодні з його змістом.

1. я вважаю, що в Польщі добре ставляться до українців

Я категорично не згоден ☐	Я скоріше не згоден ☐	Я не маю думки ☐	скоріше згоден ☐	повністю згоден ☐
---	---	--	--	---

2. я вважаю, що українці отримують необхідну підтримку

Я категорично не згоден ☐	Я скоріше не згоден ☐	Я не маю думки ☐	скоріше згоден ☐	повністю згоден ☐
---	---	--	--	---

3. я вважаю, що українці хочуть інтегруватися

Я категорично не згоден ☐	Я скоріше не згоден ☐	Я не маю думки ☐	скоріше згоден ☐	повністю згоден ☐
---	---	--	--	---

4. я вважаю, що поляки дбають про інтеграцію українців, допомагають їм і заохочують їх.

Я категорично не згоден ☐	Я скоріше не згоден ☐	Я не маю думки ☐	скоріше згоден ☐	повністю згоден ☐
---	---	--	--	---

5. поляки та українці легко знаходять спільну мову з багатьох питань.

Я категорично не згоден ☐	Я скоріше не згоден ☐	Я не маю думки ☐	скоріше згоден ☐	повністю згоден ☐
---	---	--	--	---

6. я вважаю, що Польща робить достатньо для того, щоб українці, які живуть у Польщі, хотіли залишитися тут назавжди.

Я категорично не згоден ☐	Я скоріше не згоден ☐	Я не маю думки ☐	скоріше згоден ☐	повністю згоден ☐
---	---	--	--	---

7. приплив біженців з України допоможе Польщі

Я категорично не згоден ☐	Я скоріше не згоден ☐	Я не маю думки ☐	скоріше згоден ☐	повністю згоден ☐
---	---	--	--	---

- Ankieta została rozdana uczestnikom dialogu przed rozpoczęciem spotkania i po jego zakończeniu.
- Uczestnicy otrzymali ankietę we właściwej dla siebie wersji językowej.

Osoby zaangażowane w realizację projektu

Zespół Fundacji Nowej Wspólnoty zaangażowany w realizację dialogu:

Magdalena Latuch, Michał Jastrzębski *facylitacja dialogu*

Marta Szycman *badaczka, autorka raportu*

Joanna Zięba *koordynacja, opieka merytoryczna*

oraz

Julia Szostek *desk research*

Mikołaj Lewicki *konsultacje badawcze*

Sonia Sokołowska *wsparcie administracyjne*

www.fnw.org.pl